

Česká republika
NÁLEZ
Ústavního soudu

Jménem republiky

Ústavní soud rozhodl v senátu složeném z předsedy Jiřího Zemánka a soudců Josefa Fialy a Radovana Suchánka (soudce zpravodaje) o ústavní stížnosti stěžovatelky **Kristiny Colloredo-Mansfeldové**, zastoupené JUDr. Jakubem Fröhlichem, advokátem, sídlem Spálená 84/5, Praha 1 – Nové Město, proti usnesení Nejvyššího soudu ze dne 1. února 2017 č. j. 28 Cdo 3893/2016-1536, usnesení Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 21. dubna 2016 č. j. 26 Co 421/2015-1503 a usnesení Okresního soudu v Rychnově nad Kněžnou ze dne 22. září 2015 č. j. 12 C 6/2015-1227, za účasti **Nejvyššího soudu, Krajského soudu v Hradci Králové a Okresního soudu v Rychnově nad Kněžnou**, jako účastníků řízení, a státní příspěvkové organizace **Národní památkový ústav**, sídlem Valdštejnské náměstí 162/3, Praha 1 – Malá Strana, zastoupené Mgr. Jiřinou Svojanovskou, advokátkou, sídlem Šilingrovo náměstí 257/3, Brno, jako vedlejší účastnice řízení, takto:

Ústavní stížnost se zamítá.

Odůvodnění:

I.

Skutkové okolnosti případu a shrnutí předchozích řízení

1. Ústavní stížností podle čl. 87 odst. 1 písm. d) Ústavy České republiky (dále jen „Ústava“) se stěžovatelka domáhala zrušení v záhlaví uvedených rozhodnutí pro porušení čl. 11 odst. 1 a čl. 36 odst. 1 Listiny základních práv a svobod (dále jen „Listina“) a čl. 4 Ústavy.

2. Napadená rozhodnutí představují výsledky obnoveného řízení vedeného u Okresního soudu v Rychnově nad Kněžnou (dále jen „okresní soud“) původně pod sp. zn. 8 C 13/2005. Předmětem dřívějších řízení byl tvrzený restituční nárok stěžovatelky na vydání nemovitostí specifikovaných v prvním odstavci odůvodnění v záhlaví uvedeného usnesení okresního soudu (dále jen „nemovitosti“ či „areál zámku Opočno“). V předchozích řízeních soudy zjistily, že nemovitosti byly otci stěžovatelky – dr. Josefu Colloredo-Mansfeldovi (dále jen „otec stěžovatelky“) zabaveny nařízením Tajné státní policie ze dne 16. 2. 1942. Zemský národní výbor v Praze označil výměrem ze dne 5. 12. 1945 (dále jen „výměr“) otce stěžovatelky za osobu německé národnosti a nemovitosti byly konfiskovány podle dekretu presidenta republiky č. 12/1945 Sb., o konfiskaci a urychleném rozdělení zemědělského majetku Němců, Maďarů, jakož i zrádců a nepřátel českého a slovenského národa. Konfiskační výměr zrušilo Ministerstvo zemědělství rozhodnutím ze dne 16. 12. 1948. Klíčovými otázkami byly okamžik přechodu vlastnického práva k nemovitostem na stát, tj. zda přešlo v tzv. rozhodném v období od 25. 2. 1948 do 1. 1. 1990 (dále jen „rozhodné období“), a zda důvodem zabavení nemovitostí v roce 1942 byla rasová perzekuce ve smyslu § 3 odst. 2 zákona č. 87/1991 Sb., o mimosoudních rehabilitacích (dále jen „zákon o mimosoudních rehabilitacích“). Ostatní

podmínky restituce podle zákona o mimosoudních rehabilitacích byly buďto nesporné nebo byly jednoznačně prokázány.

3. Rozsudkem okresního soudu ze dne 27. 9. 1995 č. j. 6 C 63/1995-127 byla zamítnuta žaloba, jíž se stěžovatelka domáhala uložení povinnosti vedlejší účastníci uzavřít s ní dohodu o vydání nemovitostí. Okresní soud zjistil, že otec stěžovatelky neuplatnil nárok na vrácení majetku podle zákona č. 128/1946 Sb., o neplatnosti některých majetkově-právních jednání z doby nesvobody a o nárocích z této neplatnosti a z jiných zásahů do majetku vzcházejících, a vlastnické právo tak nebylo obnoveno. Dále nebyla splněna podmínka dle § 3 odst. 2 zákona o mimosoudních rehabilitacích, protože majetek nebyl konfiskován kvůli rasové perzekuci.

4. Po potvrzení uvedeného rozsudku Krajským soudem v Hradci Králové (dále jen „krajský soud“) a jeho následném zrušení Nejvyšším soudem, bylo rozsudkem okresního soudu ze dne 12. 6. 2002 č. j. 6 C 192/2000-18 vedlejší účastníci uloženo uzavřít s žalobkyní dohodu o vydání nemovitostí. Po potvrzení rozsudku okresního soudu z roku 2002 krajským soudem a odmítnutí dovolání vedlejší účastnice byla všechna tato rozhodnutí zrušena nálezem Ústavního soudu ze dne 16. 12. 2004 sp. zn. III. ÚS 107/2004 [N 192/35 SbNU 509 (dále též „první náleží Ústavního soudu“)]. V tomto nálezu dospěl Ústavní soud k závěru, že k převzetí nemovitostí státem došlo před rozhodným obdobím. Dále se neztotožnil s tehdy napadenými rozhodnutími v tom, že by nemovitosti byly konfiskovány v rámci rasové perzekuce ve smyslu zákona o mimosoudních rehabilitacích. Ústavní soud dospěl k závěru, že zákon o mimosoudních rehabilitacích omezil možnost přezkoumávání převodů či přechodů majetku mimo rozhodné období z důvodu rasové perzekuce toliko na nejextrémnější případy bezpráví. Měl za to, že z okolností, za nichž byla novela tohoto restitučního zákona v roce 1994 přijímána, je zřejmé, že výjimku překračující dosah rozhodného období připustil zákonodárce ve snaze odčinit pouze křivdy páchané nacistickým režimem především na Židech, kteří se stali obětí holocaustu. Rozsah a intenzita těchto křivd jsou zcela mimořádné a Parlament reagoval právě na tuto mimořádnou skutečnost. Jakkoli se jeví ostatní praktiky Německé říše jako diskriminační a odsouzeníhodné, nedosahují intenzity srovnatelné s rasovou perzekucí míněnou zákonodárcem.

5. Po kasačním zásahu Ústavního soudu dospěl okresní soud k závěru, že nemovitosti na stát sice přešly v rozhodném období, nicméně podmínka rasové perzekuce nebyla ve smyslu nálezu Ústavního soudu splněna. Žalobu stěžovatelky zamítl rozsudkem ze dne 13. 9. 2005 č. j. 8 C 13/2005-464, který následně aprobovaly krajský soud, Nejvyšší soud i Ústavní soud.

6. V roce 2007 podala stěžovatelka žalobu na obnovu řízení. Měla za to, že disponuje novými důkazy, které prokazují rasovou perzekuci matky otce stěžovatelky – paní Berthy Kolowrat Krakowski (dále jen „babička stěžovatelky“). Návrh byl zamítnut. Toto i navazující (aprobující) rozhodnutí o povolení obnovy řízení byla zrušena nálezem Ústavního soudu ze dne 5. 3. 2014 sp. zn. I. ÚS 2430/13 [N 27/72 SbNU 305 (dále též „druhý náleží Ústavního soudu“)]. V nálezu Ústavní soud vyslovil závěr, že se obecné soudy v napadených rozhodnutích nedostatečně vypořádaly s novými důkazy; jejich úspěšným podáním mohla být prokázána rasová perzekuce předků stěžovatelky. Dále Ústavní soud uvedl, že ke splnění podmínky rasové perzekuce podle § 3 odst. 2 zákona o mimosoudních rehabilitacích nedostačuje národnostní perzekuce, nýbrž je nutné, aby perzekuce byla motivována alespoň zčásti i důvody rasovými tak, jak byly zaměřeny zejména vůči Židům. Ze strany okupačních orgánů nemuselo ovšem jít o motivaci výlučnou. Dostačuje, aby rasová motivace byla jednou z motivací pro perzekuci konkrétní osoby.

II.

Obsah napadených rozhodnutí

7. Po povolení obnovy řízení usnesením okresního soudu ze dne 22. 10. 2014 č. j. 8 C 26/2007-209 okresní soud v záhlaví uvedeném usnesením zamítl návrh stěžovatelky na změnu zamítavého rozsudku téhož soudu ve věci samé. Po opětovném posouzení splnění podmínek vydání věci podle restitučních předpisů dospěl k závěru, že jelikož byl výměr zrušen až dne 16. 12. 1948, je splněna podmínka přechodu věci v rozhodném období. Z provedených důkazů pocházejících z období okupace podle okresního soudu plyne, že nacistické orgány považovaly otce stěžovatelky za příslušníka národa českého, jenž se nehlásil k německé příslušnosti. Avšak s otcem žalobkyně bylo jednáno i jako s příslušníkem rasy méněcenné, neboť rasová diskriminace za trvání Německé říše byla postavena na výlučnosti nordické rasy v rámci základní doktríny tohoto státu. Otec stěžovatelky totiž uvedl do bytového seznamu ke dni 31. 12. 1939, v policejní přihlášce ze dne 14. 8. 1942 i v prohlášení k dani ze mzdy ze dne 2. 7. 1943, že je české národnosti. Tomu odpovídaly i zprávy státních úřadů, které po válce šetřily jeho chování za války. Okresní soud uvedl, že byl vázán právním názorem Ústavního soudu vysloveným v nálezu sp. zn. III. ÚS 107/04, podle něhož zahrnuje pojem rasová perzekuce ve smyslu § 3 odst. 2 zákona o mimosoudních rehabilitacích pouze nejkřiklavější formy rasismu páchané zejména formou holocaustu a nelze jej ztotožňovat s jinými důvody perzekuce. Ústavní soud v prvním nálezu (v této konkrétní věci) judikoval, že perzekuce z důvodů např. národnostních či politických není podřaditelná pod § 3 odst. 2 zákona o mimosoudních rehabilitacích. Pouze perzekuci jako fyzickou likvidaci celé rasy či národa lze považovat za druh perzekuce, kteroužto jí způsobenou újmu lze zmírnit použitím restitučního zákona. Z provedených důkazů je podle okresního soudu nepochybné, že byl otec stěžovatelky v průběhu okupace perzekuován kroky, které nacistické orgány odůvodňovaly nikoli proněmeckými postoji otce stěžovatelky. Ve smyslu restriktivního výkladu pojmu rasové perzekuce podle prvního nálezu Ústavního soudu však jednání nacistických úřadů nelze posoudit jako rasovou perzekuci. Podle okresního soudu nově předložené důkazy neprokazují, že alespoň jedním z důvodů konfiskace byl židovský původ předků stěžovatelky. Z listin je pouze zřejmé, že konfiskace byla odůvodněna „*snahami nepřátelskými říši*“. Tento neurčitý pojem lze sice vykládat různě, avšak v žádné z listin, které byly podkladem pro konfiskaci, není ani okrajově zmíněn rasový původ některého z členů rodiny Colloredo-Mansfeld. Poznámku, že člen této rodiny udržuje vztah s bývalou manželkou, která má dítě s černochem, nelze považovat za rasovou perzekuci souladnou s výkladem uvedeným v prvním nálezu Ústavního soudu. Podle okresního soudu takto nelze vykládat ani text zprávy Bezpečnostní služby Říšského vůdce SS [Sicherheitsdienst (dále jen „SD“)], s datem 20. 3. 1940; je nerozhodné, zda poslední věta zprávy v češtině správně zní: „*jmenování mladší členové rodiny se obracejí v krizích k židovskému liberalismu*“, anebo je správný překlad: „*jmenování mladší členové rodiny pěstují styky s židovsko-liberálními kruhy*“. Ani jeden z překladů nenavědčuje, že by někteří členové rodiny Colloredo-Mansfeld měli židovský původ a že by byl důvodem konfiskace nemovitostí. V listinách orgánů Německé říše není ani náznakem uvedeno, že by měly být jen vágní indicie o tom, že rodina stěžovatelky má židovské předky. Naopak hovoří o tom, že jde původně o německý rod ve smyslu rakousko-monarchistickém, jehož mladší členové byli činní proti nacionálně-socialistickému zřízení a hlásí se k české národnosti. Pouhá zmínka o židovském původu prababičky stěžovatelky Nadine Kolowrat Krakowské, uvedená v historickém seznamu židovské šlechty z roku 1913, nemůže vést k závěru, že orgány Německé říše pojalý podezření o spojení rodu Colloredo-Mansfeld s židovskou vírou či rasou. Sama stěžovatelka evidentně neměla o svých potenciálních židovských předcích dlouhou dobu tušení. Žalobu v této věci podala v roce 1995, avšak tvrzení o židovských předcích uvedla až při podání žaloby na obnovu řízení v roce 2007. Pro úspěch žaloby by musel Ústavní soud v této věci judikovat, že pojem

„rasová perzekuce“ lze vykládat širěji, než jak jej v dané věci interpretoval. Změna výkladu tohoto pojmu není možná jen případným komentářem v nálezů Ústavního soudu sp. zn. I. ÚS 2430/13, kterým byla odůvodněna nutnost povolení obnovy řízení.

8. Krajský soud potvrdil usnesením napadeným touto ústavní stížností usnesení okresního soudu a doplnil dokazování listinnými důkazy předloženými stěžovatelkou. Dospěl k závěru, že požadované nemovitosti stěžovatelce nelze v režimu zákona o mimosoudních rehabilitacích vydat. Je nutné vycházet z tezí vyřčených v prvním nálezů Ústavního soudu, jež nebyly překonány druhým nálezem sp. zn. I. ÚS 2430/13. Stěžovatelce se sice podařilo prokázat, že měla židovské předky, neunesla však důkazní břemeno o prokázání povědomí okupačních orgánů o této skutečnosti a že právě z toho důvodu zabavily majetek jejího otce. Krajský soud uvedl, že by postačovalo doložení, že úřady Německé říše o židovských předcích stěžovatelky věděly a že tento fakt byl jednou z příčin bezpráví páchaného na její rodině, což však ze žádného provedeného důkazu nevyplývalo. Odvolací soud navíc (odchylně od soudu okresního) vyslovil názor, že otec stěžovatelky utrpěl majetkovou křivdu již před 25. 2. 1948. Restituce nemovitostí v režimu zákona o mimosoudních rehabilitacích tak není možná rovněž z tohoto důvodu.

9. V záhlaví uvedeném usnesením Nejvyšší soud odmítl stěžovatelčino dovolání pro nepřipustnost. Dovolací soud uvedl, že v současné procesní situaci nemůže předestřít „konkurující úvahy“, jimiž by opodstatnil odlišný výklad klíčového ustanovení zákona o mimosoudních rehabilitacích; musí následovat právní názor vyslovený Ústavním soudem. A to v obou jeho nálezech – teze artikulované v prvním nálezů Ústavního soudu nebyly druhým nálezem překonány. Otázka povědomí nacistických orgánů o židovském původu otce stěžovatelky představuje polemiku se skutkovými zjištěními soudů nižších stupňů, jejichž přezkum je v řízení o dovolání vyloučen.

III.

Argumentace stěžovatelky

10. Stěžovatelka má především za to, že obecné soudy nesprávně posoudily nově předložené důkazy, a porušily tak její ústavně zaručené právo na soudní ochranu. Krajský soud údajně pominul důkazy rasové perzekuce její rodiny, např. důkaz o nacistické konfiskaci majetku její babičky jako Židovky. Krajský soud nezhodnotil nově předložené důkazy v souvislosti s dříve předloženými důkazy, např. zprávou SD ze dne 20. 3. 1940, v níž nacisté poukázali na vztah rodiny k židovství a Židům a vytýkali styky rodiny právě s babičkou stěžovatelky – Židovkou. O tom svědčí i v předchozích řízeních předložená literatura. Historicko-genealogický kapesní seznam veškeré šlechty židovského původu z roku 1913 nebyl podle krajského soudu veřejnou publikací, avšak stěžovatelka se snažila prokázat, že židovský původ jejích předků byl dohledatelný, nikoli, že by klíčové vědomosti museli nacisté nabýt právě z této publikace. Tyto i další historické dokumenty a publikace krajský soud opomenul. Zpráva SD měla ve světle nových důkazů (prokázání židovství babičky) potvrzovat, že nacisté o jejím židovství věděli. Rasová perzekuce měla být jedním z důvodů konfiskace nemovitostí prolínajícím se s ostatními.

11. Dále je podle stěžovatelky v rozporu se zásadou *in favorem restitutionis* a zásadami spravedlivého procesu, že krajský soud požadoval nad rámec podmínek vymezených prvním a druhým nálezem Ústavního soudu také prokázání, že nacistické orgány v Čechách a ve Francii si zjištěné informace předávaly. Stěžovatelka po obnově řízení doložila, že její babička byla židovkou; v nacistických dokumentech bylo uvedeno, že se její předci obraceli k židovskému

liberalismu; dědeček stěžovatelky se i po rozvodu stýkal s babičkou stěžovatelky, která měla dítě s černochem, a její majetek byl ve Francii arizován. K tomu předložila několik archivních listin, z nichž některé byly uváděny i ve složkách konfiskace židovského majetku a bylo z nich patrné, že německé úřady měly přehled o konfiskacích majetku členů rodiny Colloredo-Mansfeldových v téměř celé Evropě. Proto stěžovatelčin restituční nárok splňuje i přísnější podmínky rasové perzekuce ve smyslu prvního nálezu Ústavního soudu. Nadto je z důvodové zprávy k zákonu, jímž byl novelizován § 3 odst. 2 zákona o mimosoudních rehabilitacích patrné, že pro naplnění podmínek v tomto ustanovení uvedených není nutné, aby rasová perzekuce dosáhla intenzity holocaustu. Restriktivní výklad zaujatý Ústavním soudem v nálezu sp. zn. III. ÚS 107/04 nemá oporu ve stenografickém záznamu, na něž se soud v tomto prvním nálezu odkázal. Avšak stěžovatelka podle obecných soudů měla též prokázat, že si nacisté informaci o židovství předávali. Krajský soud všechny důkazy shrnul tak, že nebylo dostatečně pravděpodobné, že by o židovských předcích stěžovatelky okupační úřady věděly.

12. Podle stěžovatelky nepřiznaly obecné soudy výkladu „rasové perzekuce“ a instrukcím v druhém nálezu Ústavního soudu k hodnocení důkazů a míry dokazování rasové perzekuce stejnou relevanci jako prvnímu nálezu. Stěžovatelka směřovala úsilí k naplnění tezí podle aktuálnějšího nálezu sp. zn. I. ÚS 2430/13. Přes různé výklady v usnesení Ústavního soudu ze dne 21. 7. 1994 sp. zn. Pl. ÚS 16/94 [U 14/2 SbNU 227 (dále jen „usnesení pléna“)] a nálezech sp. zn. III. ÚS 107/04 a I. ÚS 2430/13 se obecné soudy řídily zužujícím výkladem prezentovaným v prvním nálezu Ústavního soudu. V usnesení pléna měl Ústavní soud uvést, že rasovou perzekuci nelze zužovat na skupinu lidí postižených tzv. norimberskými zákony. Přitom v druhém nálezu Ústavního soudu bylo uvedeno, že nacistická motivace rasová se často prolínala s motivacemi jinými. Širší výklad je ve shodě s Mezinárodní úmluvou o odstranění všech forem rasové diskriminace, protože je první nálezu Ústavního soudu i pro rozpor s usnesením pléna nepoužitelný. Obecné soudy nepřihlédly k závaznému výkladu rasové perzekuce v usnesení pléna a nálezu sp. zn. I. ÚS 2430/13 nepoužily s tím, že je závazný jen co do (ne)povolání obnovy řízení. Pro rozpor nálezů Ústavního soudu stěžovatelka také navrhla, aby věc byla předložena plénu Ústavního soudu postupem podle § 23 zákona č. 182/1993 Sb., o Ústavním soudu, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o Ústavním soudu“).

13. Krajský soud taktéž neměl v obnoveném řízení znovu otevřít otázku přechodu nemovitostí v rozhodném období, aniž by se objevily nové důkazy. Tuto podmínku již soudy pokládaly za splněnou.

14. Stěžovatelka k ústavní stížnosti doplnila rozsudek Evropského soudu pro lidská práva ze dne 11. 1. 2018 ve věci *Colloredo Mansfeldová proti České republice* č. 51896/12 (dále jen „rozsudek ESLP“). Soud dospěl k závěru o porušení stěžovatelčina práva na spravedlivý proces podle čl. 6 odst. 1 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod (dále jen „Úmluva“). Podle rozsudku se stěžovatelka v řízeních před vnitrostátními soudy, týkajících se restituce majetku v areálu zámku Opočno, neměla možnost vyjádřit k důkazu, který měl podstatný vliv na výsledné rozhodnutí. Šlo o důkaz rozhodnutím Ministerstva zemědělství ze dne 30. 4. 1947, jímž se zámek Opočno údajně prohlašuje za kulturní památku ve vlastnictví státu, který měl být stěžejní pro závěr, že otec stěžovatelky nebyl k datu 25. 2. 1948 vlastníkem předmětných věcí. Tento důkaz nebyl součástí spisu a nebyl proveden při žádném z jednání.

15. K ústavní stížnosti stěžovatelka přiložila právní stanovisko prof. JUDr. Aleše Gerlocha, CSc., advokáta, ze dne 21. 6. 2019, k výkladu některých ustanovení zákona o mimosoudních rehabilitacích. Podle stanoviska nemůže současný a neutrální význam pojmu „rasa“ (podobnost na základě tělesných znaků) z hlediska zákona o mimosoudních rehabilitacích obstát ve vztahu

k dobovým okolnostem. Pro pochopení „rasové perzekuce“ v režimu zákona o mimosoudních rehabilitacích nelze využít např. judikaturu či literaturu z období Protektorátu Čechy a Morava. Také nelze pominout, že při projednávání novely zákona o mimosoudních rehabilitacích nabytý předmětný text odlišné podoby od toho, k němuž se vztahuje důvodová zpráva. Příslušnost k židovské rase nebyla podle tzv. norimberských zákonů podmíněna rasovými znaky, nýbrž přihlášením k určitému náboženství. Je otázkou, zda lze rasovou perzekuci ve vztahu k poválečným právním předpisům spojovat s pronásledováním Židů, kteří byli mnohdy perzekuováni i z jiných důvodů. Nacistické teorie v rámci nadřazenosti německé rasy považovaly za podřadné příslušníky všech jiných „ras“. V demokratických podmínkách se k širšímu výkladu přiklonil Ústavní soud v usnesení pléna. Tento závěr byl zúžen prvním náležením Ústavního soudu, jehož důsledky byly podle prof. JUDr. Aleše Gerlocha rozmělněny druhým náležením Ústavního soudu. Dnešní pojem rasové perzekuce by tak měl být vykládán širěji s ohledem na prolínání s dalšími důvody perzekuce, zejména národními a politickými.

IV.

Procesní předpoklady řízení před Ústavním soudem

16. Ústavní soud posoudil splnění procesních předpokladů řízení a dospěl k závěru, že ústavní stížnost byla podána včas, oprávněnou stěžovatelkou, která byla účastnicí řízení, v nichž byla vydána napadená rozhodnutí, a Ústavní soud je k jejímu projednání příslušný. Stěžovatelka je zastoupena podle § 29 až 31 zákona o Ústavním soudu, a ústavní stížnost je přípustná (§ 75 odst. 1 téhož zákona *a contrario*), neboť stěžovatelka vyčerpala všechny zákonné procesní prostředky k ochraně svého práva.

V.

Vyjádření účastníků a vedlejší účastnice řízení, replika stěžovatelky

17. Nejvyšší soud zopakoval stěžejní důvody odmítnutí stěžovatelčina dovolání a doplnil, že jí naříkaná otázka rozhodného období nebyla v napadeném usnesení řešena. Po nesplnění podmínky rasové perzekuce by představovala toliko teoretický rozbor bez vlivu na rozhodnutí. Tuto otázku krajský soud nadnesl pouze jako alternativní důvod zamítnutí žaloby.

18. Krajský soud i okresní soud se ve vyjádřeních odkázaly na napadená usnesení.

19. Podle vedlejší účastnice názor vyslovený v nálezu sp. zn. I. ÚS 2430/13 není v rozporu s prvním náležením sp. zn. III. ÚS 107/04. Ústavní soud druhým náležením v této věci apeloval na stěžovatelku, aby prokázala vědomost nacistických orgánů o židovském původu jejích předků, byť by původ nemusel představovat jediný důvod perzekuce. Podle vedlejší účastnice stěžovatelka pouze prezentuje vlastní náhled na způsob, jakým obecné soudy důkazy měly hodnotit a zjištění, k nimž měly dospět. Vedlejší účastnice zdůraznila, že stěžovatelka až do roku 2007 židovský původ jejích předků nenamítala. Kromě toho měly vést nacistické orgány přesnou evidenci osob s židovským původem a náboženskou příslušností, přičemž příslušníci rodiny Colloredo-Mansfeld i Kolowrat-Krakowski byli v českých i německých matričních dokumentech vedeni jako katolíci a v evidencích židovského původu osob vedeni nebyli.

20. Ústavní soud zaslal stěžovatelce vyjádření účastníků a vedlejší účastnice řízení na vědomí a vyzval ji k podání repliky nebo ke sdělení, že repliku nehodlá uplatnit. Po uplynutí již jednou prodloužené lhůty k uplatnění repliky stěžovatelka kromě již výše popsaného upřesnila, že

netvrdí rozpor mezi prvním a druhým nálezem Ústavního soudu, nýbrž rozpor restriktivního výkladu § 3 odst. 2 zákona o mimosoudních rehabilitacích podle prvního nálezu se záměrem zákonodárce, s nálezem (správně: usnesením – pozn. Ústavního soudu) sp. zn. Pl. ÚS 16/94 a s Mezinárodní úmluvou o odstranění všech forem rasové diskriminace. Dále podotkla, že podle druhého nálezu Ústavního soudu sp. zn. I. ÚS 2430/13 mínil první nález sp. zn. III. ÚS 107/04 Židy, kteří se stali obětí holocaustu, toliko jako příklad rasové perzekuce pro odlišení od perzekuce národnostní; nemělo však jít o úplné a uzavřené vymezení množiny. Podle stěžovatelky je zavádějící a zjednodušující náhled vedlejší účastnice, že stěžovatelka neprokázala, že byl jejím předkům majetek zabaven z důvodu rasové perzekuce. Ústavní soud totiž ve svém druhém nálezem v této věci nepožadoval prokázání, že konfiskace majetku otce stěžovatelky byla přímým důsledkem jeho rasové perzekuce. Krajský soud podle stěžovatelky považoval za prokázány „pouze“ židovský původ jejích předků. Tento nesoulad mezi skutkovými zjištěními a úvahami při hodnocení důkazů na straně jedné a právními závěry na straně druhé zasáhl do práva stěžovatelky na soudní ochranu.

VI.

Posouzení důvodnosti ústavní stížnosti

21. Ústavní soud není součástí soustavy soudů (čl. 91 odst. 1 Ústavy) a nepřísluší mu vykonávat dozor nad jejich rozhodovací činností. Do rozhodovací činnosti soudů může Ústavní soud v řízení o ústavní stížnosti dle čl. 87 odst. 1 písm. d) Ústavy zasáhnout pouze tehdy, byla-li pravomocným rozhodnutím těchto orgánů porušena ústavně zaručená základní práva nebo svobody stěžovatelky. Jiné vady se nacházejí mimo přezkumnou pravomoc Ústavního soudu.

22. Podstata argumentace v ústavní stížnosti tkví ve zpochybnění závěrů obecných soudů o výkladu pojmu „rasová perzekuce“ podle § 3 odst. 2 zákona o mimosoudních rehabilitacích, a to jak co do pojmu samotného, tak role rasové perzekuce při konfiskaci nemovitostí. Druhým okruhem námitek je tvrzené znovuotevření otázky přechodu nemovitostí na stát v rozhodném období. Pro vyhovění restitučnímu nároku podle zákona o mimosoudních rehabilitacích musely být splněny obě podmínky. Shledání ústavní konformity postupu řešení obecných soudů být jedné z předestřených otázek, musí mít za následek aprobaci napadených rozhodnutí, neboť jiné potenciální pochybení by na výsledku řízení nemohlo ničeho změnit.

23. K rozhodnutím Ústavního soudu vykládajícím pojem „rasová diskriminace“ podle zákona o mimosoudních rehabilitacích je předně třeba uvést, že první a druhý nález Ústavního soudu nejsou ve vzájemném rozporu. Stěžovatelka prezentuje vlastní náhled jejich vztahu. Snaží se argumentovat, že jsou naplněny podmínky rasové perzekuce ve smyslu druhého nálezu, případně i ve smyslu prvního nálezu, což odůvodňuje prokázáním odpovídajících rozhodných skutečností, které ale v řízeních před obecnými soudy prokázány nebyly. Druhý nález Ústavního soudu pouze rozvedl závěry obsažené v prvním nálezem, I. senát v něm však nezaujal nový, tzn. odchylný právní názor, čemuž nasvědčuje již skutečnost, že před jeho přijetím nepředložil žádnou otázku k posouzení plénu postupem podle § 23 zákona o Ústavním soudu [viz body 21 až 23 jeho odůvodnění]. Dále je třeba uvést, že stěžovatelka nepřipustně označuje usnesení pléna za nález. Jelikož rozhodnutí Ústavního soudu sp. zn. Pl. ÚS 16/94 je usnesením (odmítajícím návrh pro zjevnou neopodstatněnost), není ve smyslu čl. 89 odst. 2 Ústavy ve spojení s § 13 a § 23 zákona o Ústavním soudu pro Ústavní soud závazné tak, jako nález. Nadto byl stručný „širší“ výklad vysloven toliko okrajově, v řízení o abstraktní kontrole ústavnosti, tj. bez vztahu k individuálnímu případu, a nikoli při meritorním přezkumu napadeného ustanovení. Stěžovatelka prezentuje zdánlivý rozpor tří rozhodnutí Ústavního soudu, z nichž

dvě mají údajně hovořit v její prospěch. Pro posuzovanou věc je však určující první náleží Ústavního soudu sp. zn. III. ÚS 107/04. Pouze ten se obsahově i závazně zaobíral pro posuzovanou věc klíčovým pojmem. Pro stěžovatelku údajně příznivější rozhodnutí Ústavního soudu buďto nemá relevanci náleží a je názorově překonané, anebo pouze doplňuje výklad podaný v prvním náleží.

24. Podstatou rozdílu mezi prvním a druhým náleží Ústavního soudu je, že zatímco první náleží obsahoval též samotný výklad pojmu „rasová perzekuce“, v druhém náleží se Ústavní soud věnoval i dobovému souběhu s jinými důvody konfiskace, aniž by však rozšiřoval samotné interpretační závěry obsažené v náleží sp. zn. III. ÚS 107/04 (viz zejména body 27, 28 a 35 odůvodnění náleží sp. zn. I. ÚS 2430/13). Uvedení do širšího kontextu bylo, jak odůvodnily okresní soud i krajský soud, rozhodující pro otázku povolení obnovy řízení (srov. bod 38 odůvodnění druhého náleží Ústavního soudu). Je zřejmé, že předložené důkazy mohly spolu s výkladem pojmu rasové perzekuce v dobovém kontextu (jako nikoli nutně výlučném důvodu konfiskace) zvrátit rozhodnutí ve prospěch stěžovatelky. To ale neznamená, že příbuzenství otce stěžovatelky s osobami považovanými za Židy muselo mít za následek z dnešního pohledu perzekuci z rasových důvodů ve smyslu zákona o mimosoudních rehabilitacích.

25. Vyjma judikатурních předpokladů výkladu klíčového pojmu namítá stěžovatelka nesprávné hodnocení důkazů, jež podle ní prokazují rasovou perzekuci jejích předků. Dospěl-li Ústavní soud v náleží sp. zn. I. ÚS 2430/13 k závěru, že nově označené důkazy jsou schopny předchozí rozhodnutí zvrátit, a vyslovil se pro povolení obnovy řízení, nelze na takové rozhodnutí pohlížet tak, že by obsahovalo závazný právní názor o změně rozhodnutí ve věci samé. Nové rozhodnutí v obnoveném řízení je v pravomoci obecných soudů, jež byly povinny nové důkazy pečlivě hodnotit. V obnoveném řízení tak šlo o míru prokázání stěžovatelčiných tvrzení nově označenými důkazy.

26. Ústavní soud zásadně není povolán k přehodnocování dokazování provedeného obecnými soudy. Mohl by tak učinit pouze, kdyby se při hodnocení důkazů dopustily libovůle. Zejména vykazovala-li by skutková zjištění rozpor s provedenými důkazy nebo by byl shledán extrémní nesoulad mezi skutkovými zjištěními a úvahami při hodnocení důkazů na straně jedné a právními závěry na straně druhé [např. náleží ze dne 5. 9. 2017 sp. zn. IV. ÚS 2690/15 (N 164/86 SbNU 677) nebo ze dne 6. 2. 2020 sp. zn. I. ÚS 1833/18; všechna rozhodnutí Ústavního soudu jsou veřejně dostupná z <http://nalus.usoud.cz>]. Tímto konstantním přístupem k ústavně právnímu posuzování zjišťování skutkového stavu nalézacími soudy Ústavní soud shledal, že napadená rozhodnutí nevykazují takový rozpor, přepjatě formalistický přístup či jiné znaky libovůle při hodnocení důkazů, jež by si vyžadovaly jeho kasační zásah.

27. Z výpisů z matričních knih praparodičů stěžovatelky a dalších historických dokumentů z počátku 20. století okresní soud zjistil, že uvádějí katolické vyznání dotčených osob, nebo neobsahují pro danou věc relevantní informace. K obdobným závěrům okresní soud dospěl i při hodnocení stěžovatelkou předložených expertíz. Okresní soud taktéž přesvědčivě odůvodnil, proč pro nadbytečnost nevyslechl jako svědky zpracovatele odborných posudků, z jejichž písemného zpracování učinil jednoznačná zjištění, která odpovídají obsahu vyžádaného spisu. Nadto krajský soud vyslechl znalce z oboru sociální vědy PhDr. Jana B. Uhlíře, Ph.D. a srozumitelně odůvodnil, proč tento důkaz tvrzení stěžovatelky nepodporuje – znalec vypověděl, že byl-li by nacistickým úřadům židovský původ předků stěžovatelky znám, byla by tato informace nepochybně zapsána v dokumentaci německé tajné policie (viz protokol o jednání ze dne 17. 3. 2016; č. l. 1299 připojeného spisu). Stěžovatelčiným tvrzením neodpovídá ani znalec uvedený dobový význam pojmu „rasová perzekuce“ (viz písemné

vyhotovení posudku; č. l. 839 – 840). Znalec byl pouze překvapen posouzením rasové perzekuce podle zákona o mimosoudních rehabilitacích v prvním nálezu Ústavního soudu. Znalci však nepřislušní právně hodnotit odborné závěry. Co do skutkové roviny případu stěžovatelčiny námitky nemají v tomto důkazu oporu. Ústavně souladný je tak i závěr o neprůkaznosti seznamu šlechty židovského původu z roku 1913, o němž vyslýchaný znalec ani nikdo jemu známý neslyšel a jehož znalost by podle výpovědi znalce nacistické úřady neopomenuly. Nadto je tvrzení o konfiskaci nemovitostí nikoli pouze z politických důvodů v příkrém rozporu se závěry expertní zprávy PhDr. Jaroslavy Milotové, CSc. (č. l. 921). Sama stěžovatelka přitom poukazuje na skutečnost, že seznam z roku 1913 vypovídá jen o tom, že vědomost o židovském původu jejích předků měly nacistické orgány možnost nabýt. Obecné soudy v souladu s ústavním pořádkem posoudily a odůvodnily, že tato teoretická možnost nepostačuje k naplnění klíčové podmínky podle zákona o mimosoudních rehabilitacích.

28. Z téhož důvodu je nedůvodná i stěžovatelčina námitka, že obecné soudy, nad rámec tezí obsažených v prvním a druhém nálezu Ústavního soudu, požadovaly prokázání předávání vědomostí o židovském původu mezi nacistickými úřady. Dospěly-li okresní soud i krajský soud v souladu s ústavním pořádkem k závěru, že vědomost příslušných orgánů o původu předků otce stěžovatelky je značně nepravděpodobná, není stěžovatelkou tvrzený požadavek na dokázání předávání informací relevantní. Uvedené nemůže být v rozporu se zásadou *in favorem restitutionis*; toto pravidlo nemá oporu v ústavním pořádku a není „vše objímajícím“ atributem restitučních nároků – je ze starší judikatury Ústavního soudu vycházejícím vodítkem, jež má vést k šetření práv restituentů a výkladu restitučních předpisů v souladu s jejich účelem a smyslem, na čemž v tomto případě Ústavní soud ničeho nemění. Naopak se ke dříve pregnantně vyjádřenému účelu a smyslu dotčeného ustanovení přiklání. Napadená rozhodnutí nevykazují znaky takové „hraniční situace“, jež by odůvodňovala použití tohoto toliko podpůrného pravidla. Znění předmětného ustanovení zákona o mimosoudních rehabilitacích bylo přesvědčivě vyloženo v prvním nálezu Ústavního soudu s pečlivě odůvodněným poukazem na zřejmou vůli zákonodárce. I restitučních nároků se totiž lze dovolávat pouze v mezích zákonné úpravy, kterou odkazovaná zásada nemůže vyprázdnit. Nedůvodnou je pak i námitka o údajné průkaznosti zprávy SD v souvislosti s nově označenými důkazy. Tato zpráva (v českém překladu založena na č. l. 26 – 28 vyžádaného spisu okresního soudu sp. zn. 6 C 192/2000) neobsahuje informace nad rámec závěrů odůvodněných v napadených rozhodnutích.

29. Co se týče přiloženého rozsudku ESLP, tak ten postrádá relevanci. Soud shledal porušení čl. 6 odst. 1 Úmluvy pouze pro znemožnění vyjádření se k potenciálně klíčovému důkazu. Tento důkaz však nebyl v nynější věci navržen ani proveden. Není zřejmé, jakou souvislost by dovozené pochybení vnitrostátních soudů v jiných řízeních mělo mít s nyní posuzovanou věcí. Lze připomenout, že i Evropský soud pro lidská práva dříve judikoval, že na zmírnění některých majetkových křivd není právní nárok a je ponecháno na vůli zákonodárců jednotlivých států, za jakých podmínek toto zmírnění umožní (viz např. rozhodnutí ze dne 12. 7. 2001 ve věci *Malhous proti České republice* č. 33071/96 nebo ze dne 10. 7. 2002 ve věci *Gratzinger a Gratzingerová proti České republice* č. 39794/98).

30. Stěžovatelka se snažila v obnoveném řízení prokázat, že některý z jejích předků byl Žid (srov. rubriku B./1 úvodního podání obnoveného řízení ze dne 6. 5. 2015; č. l. 744). Okresní soud i krajský soud však podrobně odůvodnily, že sama tato možnost neústí v posouzení konfiskace nemovitostí pro rasové důvody. Přesvědčivě odůvodněná skutková zjištění obecné soudy posoudily v souladu s prvním i druhým nálezem Ústavního soudu tak, že sama existence židovských předků stěžovatelky není rasovou perzekucí podle zákona o mimosoudních rehabilitacích. Všechny provedené listinné důkazy mají prokazovat židovský

původ předků stěžovatelky, žádný však neobsahuje informace vypovídající o (alespoň částečně) rasových motivech samotné konfiskace. Obecnými soudy učiněná zjištění tak nevyvracejí závěr prvního nálezu Ústavního soudu, v němž bylo výslovně uvedeno, že podle usnesení Ústavního soudu ze dne 14. 1. 2000 sp. zn. I. ÚS 180/99 v případě konfiskace majetku otce stěžovatelky provedené Gestapem nešlo o případ rasové perzekuce, přičemž soudy zjevně vzaly na zřetel rovněž názor vyslovený v druhém nálezu, že nově předložené důkazy by mohly naznačovat, že i podmínka „rasové perzekuce“ mohla být v jeho případě splněna. Odůvodnění napadených rozhodnutí nevykazují nedostatky, které by bylo možno považovat z pohledu ústavního pořádku za excesivní. Ve zbytku lze souhlasit s Nejvyšším soudem, že byla-li v předchozích řízeních vyloučena konfiskace nemovitostí alespoň částečně v rámci rasové perzekuce, nebylo v posuzované věci dále rozhodné, zda nemovitosti přešly na stát v rozhodném období.

31. Obecné soudy nijak nezpochybňovaly, a nemá tak v úmyslu činit ani Ústavní soud, obtížnost obstarání i sto let starých důkazních listin. Je pochopitelné, že prokazování skutečných motivů majetkových křivd s takto výrazným časovým odstupem je značně obtížné. To však nemůže znamenat, že osoba uplatňující restituční nárok nemusí alespoň částečně prokázat naplnění příslušných skutkových předpokladů vzniku křivdy pro nastoupení restitučním předpisem stanoveného právního následku. „Alespoň částečně“ prokázání zde znamená přinejmenším přesvědčení soudu na určité právně relevantní úrovni, neboť „jistojisté“ prokázání (a v tom lze stěžovatelce přisvědčit) je po více než sedmdesáti letech extrémně obtížné. Za dostačující však nelze považovat, jak se stěžovatelka domnívá, prokázání jiných motivů perzekuce, k nimž se rasové důvody eventuálně mohly přidat. V opačném případě by absurdně všechny nikoli zcela zřejmé případy uplatňovaných restitučních nároků mohly být řešeny příklonem k zásadě „*in favorem restitutionis*“. Taková ignorace zákonem stanovených podmínek a mezi obnovy vlastnického práva podle restitučních předpisů by nebyla v souladu s jejich smyslem a účelem, nýbrž v rozporu s právní povahou v současnosti, nikoli ve čtyřicátých letech 20. století, vedených soudních řízení o nárocích podle restitučních předpisů. Vzhledem k vůli „restitučního“ zákonodárce, ale také nemožnosti odčinit všechny v (dávne) minulosti způsobené majetkové křivdy a k ochraně později nastalých majetkoprávních přesunů pak ústí princip právní jistoty, jako základní náležitost demokratického právního státu podle čl. 1 odst. 1 Ústavy, a ústavně zaručené právo na ochranu vlastnictví podle čl. 11 odst. 1 Listiny, v požadavek, že k restituci vlastnického práva osoby oprávněné podle § 3 odst. 2 zákona o mimosoudních rehabilitacích, musí být v řízeních před obecnými soudy prokázáno, že vlastnické právo bylo konkrétní osobě odňato právě z důvodu její rasové perzekuce.

32. Lze shrnout, že stěžovatelka za prvé zaměnila objasnění pojmu rasové perzekuce v režimu zákona o mimosoudních rehabilitacích v druhém nálezu Ústavního soudu s příklonem k širšímu výkladu tohoto pojmu. A za druhé ztotožnila určitou pravděpodobnost židovského původu její babičky s prokázáním konfiskace nemovitostí jejího otce z rasového důvodu. Pro úplnost hodno dodat, že nikoli nutná výlučnost perzekuce z důvodů rasových (tj. že rasové důvody konfiskace mohly být doplněny o důvody další) neznamená, že případný židovský původ babičky (či jiných předků) stěžovatelky prokazuje samu, alespoň částečnou, rasovou perzekuci.

33. Obecné soudy učinily dostatečná skutková zjištění, která odůvodnily ústavně souladným způsobem. Právně věc posoudily ve shodě se závaznými právními názory Ústavního soudu. Teze uvedené v nálezech jsou přesvědčivé a z pohledu smyslu a účelu zákona o mimosoudních rehabilitacích logické, pročez III. senát Ústavního soudu v nyní posuzované věci neshledal důvod pro předložení věci plénu postupem podle § 23 zákona o Ústavním soudu.

34. Stěžovatelka představila vlastní náhled na správnost zjištění a posouzení obecných soudů a zopakovala zejména argumentaci uplatněnou již v odvolání proti usnesení okresního soudu (srov. především č. 1. 1259-1260). Ústavně zaručené právo na soudní ochranu nelze vykládat tak, že by byl stěžovatelce garantován úspěch v řízení nebo se jí zaručovalo právo na rozhodnutí podle jejích představ. Obsahem tohoto práva je zajištění práva na řádné soudní řízení, v němž se uplatní všechny zásady soudního rozhodování v souladu se zákony a při uplatnění ústavních principů. Včetně zásady volného hodnocení důkazů, z jejichž ústavně právních mezí obecné soudy nevybočily. Okolnost, že stěžovatelka se závěry soudů nesouhlasí, nemůže sama o sobě důvodnost ústavní stížnosti založit (viz např. usnesení Ústavního soudu ze dne 29. 1. 2019 sp. zn. I. ÚS 3608/18 nebo ze dne 12. 12. 2018 sp. zn. IV. ÚS 3706/18).

35. Závěrem Ústavní soud v souladu s nálezem sp. zn. III. ÚS 107/04 připomíná, že nelze pochybovat o zločinnosti konfiskační praxe prováděné nacistickými úřady. Československý stát se v poválečném období snažil odčinit důsledky nezákonných majetkových přesunů z doby nesvobody. Sedm desítek let po skončení války je tato reparace nesmírně obtížná, ne-li nemožná. I proto omezil restituční zákon o mimosoudních rehabilitacích přezkoumávání přechodů majetku předcházejících rozhodnému období na nejextrémnější případy z důvodu rasové perzekuce, jak objasnila i dřívější praxe Ústavního soudu a jak bylo popsáno výše.

36. Ústavní soud neshledal, že by napadenými rozhodnutími byla porušena ústavně zaručená základní práva nebo svobody stěžovatelky, a proto její ústavní stížnost podle § 82 odst. 1 zákona o Ústavním soudu zamítl. Jelikož neprováděl dokazování a od ústního jednání nebylo možno očekávat další objasnění věci, učinil tak mimo ústní jednání bez přítomnosti účastníků (§ 44 zákona o Ústavním soudu).

Poučení: Proti rozhodnutí Ústavního soudu se nelze odvolat.

V Brně dne 12. května 2020

Jiří Zemánek
předseda senátu

Odlišné stanovisko soudce Jiřího Zemánka ve věci III. ÚS 1283/17

Většinový názor členů III. senátu, vyjádřený v zamítavém nálezu k ústavní stížnosti stěžovatelky Kristiny Colloredo-Mansfeldové, se odchyľuje od právního názoru Ústavního soudu vysloveného ve věci stejné stěžovatelky v nálezu ze dne 5. 3. 2014 sp. zn. I. ÚS 2430/13, a proto měla být otázka prokázání konfiskace majetku jejího otce v době nesvobody (od 30. 9. 1938 do 4. 5. 1945) z důvodů rasové perzekuce jako jedna z podmínek přezkumu přechodů majetku nastalých mimo rozhodné období (od 25. 2. 1948 do 31. 12. 1989) podle § 3 odst. 2 zákona č. 87/1991 Sb., o mimosoudních rehabilitacích, předložena k posouzení plénu podle § 23 zákona č. 182/1993 Sb., o Ústavním soudu.

Podle bodu 36 uvedeného nálezu *„K naplnění podmínek § 3 odst. 2 zákona o mimosoudních rehabilitacích dostačuje, pokud jsou rasové důvody ... přítomny, i kdyby působily společně s dalšími důvody zášti okupačních orgánů k perzekvované osobě. Není přitom nutné, ba v rozhodování soudních orgánů demokratického právního státu by bylo i nevhodné, aby bylo jasně prokazováno, zda stěžovatelčin otec byl židovského původu ve smyslu takzvaných norimberských zákonů ... Dostačuje zjistit, zda okupační orgány mohly takového přesvědčení nabýt. Podstatné tedy je, zda okupační orgány mohly učinit úvahu, že politické postoje a aktivity stěžovatelčina otce mohly mít spojitost s jeho rasovým původem, jenž byl tvrzen v uvedeném německém výmarském historicko-genealogickém kapesním seznamu veškeré šlechty židovského původu roku 1913, což z tohoto důkazu předloženého stěžovatelkou činí důkaz zásadní a rozhodující.“*

Namísto následování tohoto relevantního judikurního výkladu zmíněného ustanovení zákona o mimosoudních rehabilitacích Ústavním soudem se většinový názor III. senátu vrací k – již do určité míry překonanému – úzkému vymezení podmínek majetkových konfiskací, jichž se dopustily okupační orgány, podle nálezu ze dne 16. 12. 2004 sp. zn. III. ÚS 107/2004. Ten omezil možnost přezkoumávání s tím spojených zásahů do vlastnického práva „toliko na nejextrémnější případy bezpráví“ ... „jimiž je nutno rozumět jen nejkřiklavější formy rasismu, páchané za 2. světové války zejména formou holocaustu“, přičemž perzekuce byla motivována alespoň zčásti, nikoliv nutně výlučně, důvody rasovými, vedle důvodů jiných, např. zisťných.

Odvolává-li se většinový názor III. senátu na vůli „restitučního“ zákonodárce, podle níž nelze odčinit všechny v minulosti způsobené majetkové křivdy, nýbrž jen křivdy „některé“, jakož i na princip právní jistoty jako základní náležitost demokratického právního státu a ústavně zaručené právo na ochranu vlastnických poměrů, které nastaly v důsledku pozdějších majetkových přesunů, pročež „musí být v řízeních před obecnými soudy prokázáno, že vlastnické právo bylo konkrétní osobě odňato právě z důvodu její rasové perzekuce“ (bod 31.), pak vzhledem k dostupnosti informace o židovském původu stěžovatelčina otce pro okupační orgány a k obtížím spojeným s bezprostředním listinným prokazováním rasové motivace konfiskace jeho majetku po více než 70 letech je takový výklad naplnění podmínek § 3 odst. 2

zákona o mimosoudních rehabilitacích v rozporu s principem *in favorem restitutionis*, jenž – i jako mravní imperativ - ovládá restituční judikaturu Ústavního soudu od počátku.

Spatřuje-li většinový názor III. senátu v takovém postupu „ignoraci“ zákonem stanovených podmínek a mezí obnovy vlastnického práva podle restitučních předpisů, která není v souladu s jejich smyslem a účelem (bod 31.), ale nástrojem obcházení požadavku prokázat rozhodné skutečnosti, potom nemohu než pokládat takový názor za projev souhlasu s šikanózní aplikací zákona, který není hoden Ústavního soudu jako soudního orgánu ochrany ústavnosti podle čl. 83 Ústavy.

V Brně dne 19. května 2020

Jiří Zemánek